

23 ตุลาคม วันปิยมหาราช ไทยทั้งชาติน้อมถวายบังคม

นำเสนอเมื่อ : 22 ต.ค. 2552

วัน ปิยมหาราช 23 ตุลาคม

ความเป็นมา

๒๓ ตุลาคม ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทุกปีจะมีการวางพวงมาลาดอกไม้ที่พระบรมรูปทรงม้า เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๔๕๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงประชวรเสด็จสวรรคต ณ พระที่นั่งอัมพรสถานพระราชวังดุสิต ครั้นนั้นเป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่าพระองค์ทรงประชวรมาตั้งแต่บวชและบวชที่ประเทศ เพราะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นกษัตริย์ที่เคารพกษัตริย์ราชวงศ์ยุโรป ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่ประเพณีในกรุงรัตนโกสินทร์เมืองและพระราชทานความร่มเย็นเป็นสุขแก่ชนทุกหมู่เหล่า ทรงบำเหน็จรางวัลตั้งใจโดยถวายพระนามว่า **พระปิยมหาราช** หรือ**พระพุทธเจ้าหลวง** เมื่อถวายพระเพลิงพระบรมศพตามราชประเพณีแล้ว ครั้นเมื่อบรรพตภิกขิตถัมภ์คล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ผู้สืบราชสันตติวงศ์ ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานถวายตามราชประเพณี โดยเชิญพระโกศพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวออกประดิษฐานบนพระแท่นมณฑลมหาเศวตฉัตร และเชิญพระพุทธรูปปางประจักษ์พระชนมวารประดิษฐาน ณ โถงหน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท หรือพระที่นั่งอนันตสมาคมส่วนที่พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระลานพระราชวังดุสิต ปางชนชวาทไทยทุกหมู่เหล่าสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณได้รวมใจกันรวบรวมเงินจัดสร้างประดิษฐานขึ้นเมื่อกลางทศวรรษที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ๗ พระหลานพระราชวังดุสิต ๔๐ ปี และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ด้วยพระองค์เอง เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๑ นั้น

ต่อมาทางราชการได้ประกาศให้วันที่ ๒๓ ตุลาคมซึ่งเป็นวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นวันที่ระลึกสำคัญของชาติเรียกว่า **วันปิยมหาราช** และกำหนดให้หยุดราชการวันหนึ่งในวันปิยมหาราช เจาหน้าที่กระทรวงมหาดไทยซึ่งต่อมาเป็น กรุงเทพมหานคร รวมด้วยกระทรวงวัง ซึ่งต่อมาเป็นที่ตั้งสำนักงานตำรวจ ได้จัดตกแต่งพระบรมราชานุสาวรีย์ ตั้งราชวัติ ฉัตร ๕ ชั้น ประดับโคมไฟ ราวเทียม กระถางรูป หอคอยเครื่องราชสักการะที่หน้าพระบรมราชานุสาวรีย์ตั้งแต่บัดนั้นมาจนถึงปัจจุบัน

พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันปิยมหาราชครั้งแรก คือ ถัดจากปีที่ได้ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานถวายแล้ว ได้เสด็จไปถวายพวงมาลา ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะที่พระบรมราชานุสาวรีย์

พระราชประวัติ

สมเด็จพระเจ้าฟ้าชายจุฬาลงกรณ์

พระบาทสมเด็จพระปรีมีทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระนามเดิมว่า **"สมเด็จพระเจ้าฟ้าชายจุฬาลงกรณ์ บดินทรเทพมหายุทธ บรมราชวิกรม วรุตมพงศบริพัตรสิริวิวัฒนราชกุมาร"** เป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๙ ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี พระบรมราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๓๙๖

ทรงได้รับการศึกษาขั้นแรกจากสำนักพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าบุตรี กรมหลวงวรเสถรรฐสุตา พระเจ้าลูกเธอในรัชกาลที่ ๓ ผู้ทรงรอบรู้ด้านอักษรศาสตร์ และโบราณราชประเพณีอย่างดียิ่ง นอกจากนั้นทรงศึกษาภาษาสมัครกับพระปรียัติธรรมธาดา(เนียม) เมื่อเป็นหลวงราชาภิรมย์ กรมราชบัณฑิต ทรงศึกษาวิชาการยิงปืนไฟจากสำนัก พระยาอภัยศรเพลิง(ศรี) ทรงศึกษาวิชาคชกรรมกับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา กรมพระยาบำราบปรปักษ์ และวิชาอื่นๆ อันสมควรแก่บรมราชกุมาร

นอกจากนี้ ได้ทรงศึกษาภาษาอังกฤษ จากชาวต่างประเทศโดยตรง คือ นางแอนนาเลียวโนแวนส์ ครูสตรีชาวอังกฤษ ต่อมาทรงศึกษากับหมอจันดเล ชาวอเมริกัน และ เมื่อเสวยราชสมบัติแล้ว พุทธศักราช ๒๔๑๖ ได้ทรงศึกษา ได้ทรงศึกษากับครูชาวอังกฤษ ชื่อฟรานซิส ยอร์จ แพตเตอร์ตัน ต่อมาก็ทรงพระอุตสาหะศึกษาด้วยพระองค์เองจนมีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างแตกฉาน

ในด้านนิวรัฐศาสตร์ ราชประเพณีและโบราณคดีนั้น สมเด็จพระบรมชนกนาถเป็นผู้พระราชทานการฝึกสอนด้วยพระองค์เองตลอดมา

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๑๑

เหล่าเสนาบดีและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ พร้อมใจกันอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ฯ ขึ้นเถลิงราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๕ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก ครั้งที่ ๑

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๑๑ ขณะนั้นทรงพระชนมายุเพียง ๑๔ พรรษา สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ซึ่งขณะนั้นมีบรรดาศักดิ์เป็นเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ รั้งหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินระหว่างที่พระองค์ได้เสด็จประพาสต่างประเทศ คือ อินเดีย และชวา เพื่อทอดพระเนตรวิทยาการสมัยใหม่ทีประเทศทางตะวันตกนำมาเผยแพร่เพื่อนำเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศต่อไป

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก ครั้งที่ ๒

เมื่อพระชนมายุบรรลุประชาชนิตภาวะ ทรงผนวชเป็นพระภิกษุเป็นเวลา ๒ สัปดาห์แล้วจึงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๑๖ และนับจากนั้นมาก็ทรงพระราชอำนาจเด็ดขาดในการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติ ทรงปกครองทำนุบำรุงพระราชอาณาจักรให้มั่นคงสมบูรณ์ด้วยรัฐสมบัติ พิทักษ์พลสกนิกรให้อยู่เย็นเป็นสุข บำบัดภัยอันตรายทั้งภายในภายนอกประเทศ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจต่างๆ อันก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์และสามารถชำระเอกราชไว้ตราบนานทุกวันนี้

อ้างอิง

คณะกรรมการสวัสดิการ สำนักราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๖. [เทิดพระเกียรติ ๑๕๐ ปี สมเด็จพระปิยมหาราช](#). กรุงเทพฯ. คณะกรรมการสวัสดิการ สำนักราชบัณฑิตยสถาน.
สุภักดิ์ อนุกุล. 2530. [วันสำคัญของไทย](#). กรุงเทพฯ. อักษรบัณฑิต.

ภาพประกอบ

คณะกรรมการสวัสดิการ สำนักราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๖. [เทิดพระเกียรติ ๑๕๐ ปี สมเด็จพระปิยมหาราช](#). กรุงเทพฯ. คณะกรรมการสวัสดิการ สำนักราชบัณฑิตยสถาน.
รวบรวมข้อมูลโดย : งานพัฒนาและจัดการสารสนเทศ ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศห้องสมุด

ที่มา : สำนักหอสมุดกลาง ม.รามคำแหง

ขอบคุณ จิปาถะ <http://edunews.eduzones.com/jipatar/11222?page2=7&page=&page3=>